

18.10.2021

Урок 11

Предмет: Основи галузевої економіки та підприємництва

Тема уроку: Підприємництво - соціально-економічна основа ринкової економіки

ПЛАН

1. Поняття про підприємництво.
2. Функції підприємництва.
3. Закон України «Про підприємництво»
4. Види підприємницької діяльності

Сутність підприємництва

Ринкова економіка — це економіка вільного підприємництва, тобто система господарювання, заснована на широкому прояві бізнесу. Для того щоб успішно займатися бізнесом, уникнути невдач і провалів, потрібно глибоко розуміти сутність підприємницької діяльності.

Передусім слід з'ясувати, чи однозначні за змістом та економічною сутністю терміни «підприємництво» і «бізнес». Так склалося, що у багатьох людей в нашій країні слово «бізнес» викликає певні негативні емоції, пов'язані з «тіньовою» економікою. Багато в чому це пояснюється тим, що у роки тоталітарного режиму слово «бізнес» ототожнювався з буржуазною «імперіалістичною» системою, легким і великим заробітком на межі криміналу.

Що ж насправді означає цей термін? У перекладі з англійської *бізнес* («*business*») — це справа, діло, заняття,

Стисло **бізнес** можна визначити як **економічну діяльність з метою отримання прибутку**.

Цей термін характеризує сферу діяльності господарського суб'єкта його економічний інтерес, підприємництво.

А що означає поняття «підприємництво»?

Підприємництво — форма діяльності у сфері виробництва і обміну товарів та надання послуг з метою отримання прибутку.

Поняття «підприємництво» уперше ввів у науковий обіг англійський учений Р. Кантільон. Він розглядав його як особливу економічну функцію, важливою рисою якої є ризик. А. Сміт трактував підприємницьку діяльність насамперед як діяльність з власним

інтересом підприємця (особистим збагаченням), у процесі реалізації якого підприємці сприяють задоволенню потреб суспільства.

Поняття «підприємець» часто вживають як синонім поняття «бізнесмен», тобто людину, яка організувала свою справу й веде її.

Отже, можна стверджувати, що терміни — «підприємництво» і «бізнес» близькі за змістом, хоча мають свої відтінки. Поняття «бізнес» ближче до безпосередньо практичної, динамічної складової ринкового механізму. Як засвідчує досвід розвинених держав, бізнес — це не легка «прогулянка» до збагачення. Бізнесмен має одночасно думати і про товар, і про його збереження, ціни, поставки, транспорт, покупців, рекламу, податки. Тому ця праця нелегка.

Природно, що таке життя і діяльність винагороджуються високими доходами. Бізнесмен навіть при відносно невеликому обороті отримує в декілька разів більший порівняно з робітником. А при особливо вигідних операціях ці суми можуть збільшуватися багатократно. В той же час бізнесменові не вистачає досвіду або його спіткала невдача, то він може втратити більше, ніж досі придбав.

У сучасному українському законодавстві та засобах масової інформації застосовується термін «підприємницька діяльність»

Підприємницька діяльність (підприємництво) — це ініціативна, самостійна діяльність осіб або підприємств (фірм), націлена на отримання прибутку, або особистого доходу, і яка здійснюється на власний ризик та під власну майнову відповідальність.

Підприємництво дозволяється у будь-якій галузі господарської діяльності, яка не забороняється законом: у промисловості, сільському господарстві, торгівлі, побутовому обслуговуванні, у сфері операції з цінними паперами, банківській, юридичній, видавничій та інформаційно-консультативній діяльності. Основними сферами підприємницької діяльності є виробництво (продукції, послуг), комерція (торгівля), фінансове та комерційне посередництво. Отже, підприємництво-це організація корисної виробничої діяльності, спрямованої на випуск товарів і надання послуг.

Основу підприємницької діяльності складає певна форма чи вид власності: приватна, акціонерна, державна, кооперативна.

Суб'єктами підприємницької діяльності виступають:

- *фізичні особи*, тобто громадяни України та інших держав, не обмежені законом у правоздатності;

- *юридичні особи* усіх форм власності.

Слід урахувати, що поняття «суб'єкт підприємницької діяльності» і юридична особа» не збігаються, хоча за змістом дуже близькі. Перше поняття ширше, оскільки

суб'єктами підприємницької діяльності можуть пуги не тільки юридичні особи (товариства, кооперативи, спільні підприємства, компанії, різні асоціації, об'єднання тощо), а й фізичні особи або і громадяни.

Відповідно до Закону України «Про підприємництво» в нашій країні **не дозволяється** займатися підприємницькою діяльністю таким категоріям громадян: військовослужбовцям, службовим особам органів прокуратури, гуду, державної безпеки, внутрішніх справ, державного арбітражу, державного нотаріату, а також органів державної влади і управління, які покликані здійснювати контроль за діяльністю підприємницьких структур. Забороняється також займатися підприємництвом тим категоріям громадян, які мають непогашену судимість за крадіжки, хабарництво та інші кримінальні злочини.

Функції підприємництва

Сутність підприємництва більш глибоко розкривається через його **основні функції**:

Ресурсну — мобілізація капіталу (фінансів), трудових, матеріальних, інформаційних та інтелектуальних ресурсів;

Організаційну — поєднання передових методів організації праці та виробництва із сучасною структурою управління й контролю господарської діяльності підприємств і фірм;

Інноваційну —сприяння матеріалізації нових ідей, здійсненню техніко-економічних розробок, проєктів у процесі ринкових перетворень.

Закон України «Про підприємництво»

Стаття 1. Підприємництво в Україні

Підприємництво - це безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством.

Створення (заснування) суб'єкта підприємницької діяльності - юридичної особи, а також володіння корпоративними правами не є підприємницькою діяльністю, крім випадків, передбачених законодавством.

Стаття 2. Суб'єкти підприємницької діяльності

Суб'єктами підприємницької діяльності (підприємцями) можуть бути:

- громадяни України, інших держав, особи без громадянства, не обмежені законом у правоздатності або дієздатності;

- юридичні особи всіх форм власності, встановлених Законом України "Про власність";

- об'єднання юридичних осіб, що здійснюють діяльність в Україні на умовах угоди про розподіл продукції.

Найменування суб'єкта підприємницької діяльності - юридичної особи повинне містити відомості про його організаційно-правову форму та назву. У найменуванні суб'єкта підприємницької діяльності - юридичної особи забороняється використання повних або скорочених найменувань органів державної влади, органів місцевого самоврядування та похідних від цих найменувань, а також найменувань, тотожних найменуванню іншого суб'єкта підприємницької діяльності - юридичної особи чи об'єднання громадян, внесених до відповідних реєстрів.

Не допускається заняття підприємницькою діяльністю таких категорій громадян: військовослужбовців, службових осіб органів прокуратури, суду, державної безпеки, внутрішніх справ, державного нотаріату, а також органів державної влади і управління, які покликані здійснювати контроль за діяльністю підприємств.

Особи, яким суд заборонив займатися певною діяльністю, не можуть бути зареєстровані як підприємці з правом здійснення відповідного виду діяльності до закінчення терміну, встановленого вироком суду.

Особи, які мають непогашену судимість за крадіжки, хабарництво та інші корисливі злочини, не можуть бути зареєстровані як підприємці, не можуть виступати співзасновниками підприємницької організації, а також займати в підприємницьких товариствах та їх спілках (об'єднаннях) керівні посади і посади, пов'язані з матеріальною відповідальністю.

Види підприємницької діяльності

Згідно із Законом України «Про підприємництво» розрізняють три види підприємницької діяльності. Це:

1. *Вільна підприємницька діяльність* — підприємець має право без усяких обмежень здійснювати самостійно будь-яку діяльність, що не суперечить чинному законодавству;

2. *Ліцензійна підприємницька діяльність* — може здійснюватися тільки за спеціальним дозволом (ліцензією). Ліцензія — це документ, що видається Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом виконавчої влади, згідно з яким власник ліцензії має право займатися певним видом підприємницької діяльності. Обмеженню (ліцензуванню) підприємницької діяльності підлягають тільки ті види підприємницької діяльності, які безпосередньо впливають на здоров'я людини, навколишнє природне середовище та безпеку держави. Для здійснення підприємницької діяльності, що ліцензується, необхідно отримати відповідну ліцензію та дотримуватися певних умов і правил здійснення даного виду діяльності (ліцензійних умов). Перелік видів

діяльності, яка підлягає ліцензуванню, наведено в Законі України «Про підприємництво». Ліцензія або відмова має надаватися в 30-денний термін після подання заявки.

3. *Державна підприємницька діяльність* — може здійснюватися лише державними підприємствами (зброя, наркотики, грошові знаки, вибухівки, цінні папери, горілка та ін.).

За функціональними характеристиками виділяють такі види підприємницької діяльності:

- 1) виробництво продукції;
- 2) виконання роботи;
- 3) надання послуг;
- 4) торговельна діяльність;
- 5) комерційне посередництво.

Додатково: для закріплення матеріалу перегляньте презентацію за посиланням:

<https://drive.google.com/file/d/1eimTh9pyl5yxpT-tvJXFtz1HFJgD5lix/view?usp=sharing>

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

I. Опрацюйте теоретичний матеріал.

II. Зробіть стислі записи в зошиті

III. Дайте відповідь на наступні питання:

1. Що таке підприємництво?
2. Як ви розумієте поняття «підприємництво», «підприємець» та «підприємницька діяльність»?
3. На які види підприємницької діяльності видаються ліцензії?
4. Назвіть основний законодавчий акт, який регулює підприємницьку діяльність.
5. Кому заборонено займатися підприємницькою діяльністю?

Виконане завдання надіслати на електронну пошту:

ksenija.rengevich@gmail.com